

6. Страхование на развивающихся рынках: устойчивое развитие; большие возможности для сельскохозяйственного страхования // Sigma.–2007.–№1.
7. Страхование сельскохозяйственных культур с государственной поддержкой в Украине в 2005–2006 годах (источник – Лига страховых организаций, Министерство аграрной политики) // www.agroinsurance.com.
8. Шинкаренко Р. Обзор системы агрострахования в Украине // www.agroinsurance.com

Цьохла С.Ю., Данченко Н.О.

ПРО НОВУ ЯКІСТЬ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями

Розвиток змісту освіти сприяє постійній науковій праці й удосконаленню навчально-методичного забезпечення кафедр навчального закладу. Індивідуальна робота студента є засобом оволодіння основним й додатковим матеріалом з навчальних дисциплін у вільний від обов'язкових аудиторних занять час, формування навичок самостійного опанування поставленими завданнями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких закладена розв'язка даної проблеми, і на які опирається автор.

Прогресивні зміни у формах організації навчального процесу націлюють на перегляд усього арсеналу методів навчання, ґрунтуючись на тому, щоб максимально раціоналізувати завдання по самостійному одержанню знань студентами. Велике значення має обґрунтування видів індивідуальної роботи студента. Н.М.Євдокимова, виражаючи думку колективу, відзначає, що «технологія навчального процесу має бути методично бездоганною й відповідною меті, що формулюється як „навчити вчитися” [1, с.8]. Російські фахівці вважають, що «стрімко наростаюча інформація, швидке моральне знецінення отриманих раніше знань і поява нових робить особливо важливим одержувати нові знання самостійно. Тільки це забезпечує адаптивність майбутніх фахівців до неминучих змін у професії, спеціальності, спеціалізації» [2, с.136]. За твердженням науковців економічного факультету МДУ ім. В.Ломоносова, „освіта й науково-дослідна робота усе більше й більше сприймається як економічно корисна діяльність людини, що створює опосередковано додатковий продукт (вартість) протягом всього свого життя ” [3, с.76–77]. Отже, дійсність висуває насущне завдання оптимізації науково-освітнього комплексу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття.

Донедавна методика вузівської освіти мало часу приділяла самостійній роботі студента, виключала індивідуальний підхід. Уважалось, що студент не одержить гарної освіти без невсипущого нагляду за ним в аудиторії. Такий підхід не сприяв розвитку творчості й активності, приводив до перевантаженості часу студента аудиторними годинами. Випускникам, не привченим до самостійності, доводилося переучуватися й оволодівати новими для них навичками при початку трудової діяльності. Хоча вважалось й уважається обов'язком вузу підготовка фахівців для роботи в сучасних умовах. Новий підхід до організації самостійної й індивідуальної роботи студента дозволить скоротити дистанцію між винятково теоретичною підготовкою й практично готовим до виконання посадових функцій молодими фахівцями.

Активізація й інтенсифікація індивідуальної роботи студентів як найважливіший напрямок навчання у вищих навчальних закладах України вимагає діючого рішення всього комплексу проблем навчання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Ціль статті - пошук і запровадження сучасних технологій організації навчання для активізації пізнавальної роботи студента під час його індивідуальної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів

Час, відведений для індивідуальної роботи студента з навчальної дисципліни, традиційно визначається навчальним планом спеціальності й робочим навчальним планом, а зміст індивідуальної роботи студента з навчальної дисципліни визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями й вказівками викладача.

У процесі індивідуальної роботи студент вивчає наукову й спеціальну монографічну літературу, користується періодичними виданнями, довідниками.

Індивідуальна робота студента по засвоєнню розширеного матеріалу з навчальної дисципліни може проводитися в бібліотеці університету, у навчальних аудиторіях, комп'ютерному класі, а також у домашніх умовах. Вибір форм і методів індивідуальної роботи - творчий процес, що відображає як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори. Важливим тут виступає надання індивідуальній роботі системного характеру.

Для забезпечення раціональної організації індивідуальної самостійної роботи студентів рекомендується, по-перше, істотно змінити традиційну організацію, з огляду на проникнення сучасних комунікаційних технологій у процес освіти, по-друге, забезпечити умови для формування в студентів навичок самоосвіти.

Результати індивідуальної роботи студента над навчальним матеріалом перевіряються на семінарських (практичних) заняттях, у ході проведення поточного й підсумкового контролю рівня знань і вмінь студента.

Активізація пізнавальної діяльності студента під час його індивідуальної роботи повинна здійснюватися викладачем за допомогою методичних рекомендацій, пам'яток з питань планування, організації, стимулювання й контролю індивідуальної роботи студента.

Для забезпечення результативності індивідуальної роботи студентів необхідно:

- Переосмислити роль викладача, що повинен стати консультантом, що буде сприяти тязі до знань, до навчання, своїм прикладом буде сприяти не тільки пізнавальним, але й практичним цілям навчання. Дійові заходи - запровадити в практику, поряд з підготовкою навчально-методичних посібників, академічних збірників напрямків індивідуальної роботи з основних спеціальних дисциплін для забезпечення відповідності міждисциплінарних зв'язків.
- Впроваджувати сучасні, особливо комп'ютерні, технології організації навчання, які охоплюють педагогічний досвід, у т.ч. закордонний, а також урахують потреби й перспективи підготовки висококваліфікованих фахівців. Дійові заходи - створити якісне технічне забезпечення викладачів і студентів для організації індивідуальної роботи.
- Адресно й комплексно проводити організаційно-методичне забезпечення індивідуальної роботи студентів. Дійові заходи - проводити навчально-методичні консультації зі студентами з питань організації індивідуальної роботи й виявлення індивідуальних інтересів майбутніх фахівців. Для планування індивідуальної роботи студентів на кафедрі можна розробити на початку семестру спеціальні графіки завдань, де визначити: 1) назва теми (навчальної проблеми); 2) обсяг завдання, форми й методи контролю індивідуальної роботи студента; 3) строк виконання завдання.
- Наполегливо сприяти залученню студентів до активної наукової праці. Дійові заходи – знайомити студентів з тематичними публікаціями й доповідями на наукових і студентських конференціях, практичними досягненнями, проводити диспути, тренінги й «круглі столи».
- Створити чітку систему контролю за результатами індивідуальної роботи, що повинна бути націлена не тільки на ознайомлення з розширеним змістом навчальних дисциплін, а й на формування таких особистісних якостей, як ініціатива, відповідальність, дисциплінованість. Дійові заходи – практикувати ефективну систему контролю за індивідуальною роботою студента, що включає: 1) експрес-контроль підвищення рівня знань; 2) самоконтроль; 3) участь у дискусіях і обговоренні питань поглибленого рівня; 4) репрезентація наукових рефератів.

Контроль індивідуальної роботи може проводитися в нетрадиційних формах: рейтингові системи контролю знань, а також багатокритеріальна оцінка виконаних завдань із урахуванням вагомості кожного критерію. Вартісну студентську активність і інформацію необхідно збирати, аналізувати, обговорювати на науково-методичних семінарах.

Види індивідуальних завдань.

Як приклад творчого виду індивідуальної роботи студентів, що дозволить самостійно одержати навички практичної роботи й підвищити рівень професійної підготовки з економічних спеціальностей пропонується розглянути виконання індивідуальних занять по типу «Тренінг - Фірма». який дозволить самостійно одержати навички практичної роботи й підвищити рівень професійної підготовки з економічних спеціальностей пропонується розглянути виконання індивідуальних занять по типу «Тренінг - Фірма». Далі подана авторська методична розробка по даному виді індивідуальної роботи студентів.

1. Основна мета проведення індивідуальної роботи з типу «Тренінг-Фірма зі створення господарського механізму підприємства» - придбання студентами знань і практичних навичок по:

- ухваленню рішення по створенню підприємства;
- вибору ринкового сегмента;
- визначенню стратегії підприємства на обраному сегменті;
- визначенню правових основ діяльності підприємства;
- формуванню статутного фонду підприємства;
- створенню адміністративно-управлінської структури й карт технологічних процесів;
- визначенню обсягів випуску продукції або наданню послуг;
- формуванню витрат виробництва, складанню калькуляцій і визначенню ціни планованих товарів і послуг;
- організації планування й обліку господарської діяльності підприємств на заданий період;
- визначенню економічної ефективності створеного підприємства на заданий період;
- веденню бухгалтерського й податкового обліків і звітності;

2. Зміст індивідуальної роботи

За умовою проведення тренінгу студентам пропонується створити підприємства в районі, де визначена кількість жителів, їх вікова й соціальна структури.

Студенти самостійно діляться на групи (не більше 4 чоловік у кожній), які створюють підприємства, вільно обираючи сферу діяльності й будь-яку форму власності з урахуванням спеціалізації, а саме:

Фінансистам - рекомендується створити банк, страхову компанію, податкову інспекцію; **економістам** - підприємства в сфері виробництва, торгівлі, наданню послуг, з урахуванням галузевої специфіки.

Створюючи підприємства й виявляючи ринковий сегмент, необхідно визначити місткість ринку й намити стратегію підприємства на заданий період з визначенням орієнтовних обсягів продажів або надання послуг. Виходячи з першої частини завдання, студенти визначають загальну потребу в активних і пасивних елементах основних виробничих фондів і обігових коштах, визначають джерела їхнього придбання й способи формування.

Студенти визначаються з технологією виробничих процесів або процесів надання послуг і виробничих штатів, визначають форми й фонди оплати праці, розраховують необхідну кількість обігових коштів, для чого складають калькуляційні карти на кожний вид пропонованої продукції або послуги. На основі цих роз-

**ПРО НОВУ ЯКІСТЬ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

рахунків і існуючого на момент проведення занять оподатковування визначаються з оптовими й роздрібними цінами, а потім визначаються в обсягах планованого виробництва або продажу згідно заданих кривих попиту (або величина попиту розраховується самостійно).

Дуже важливо побудувати весь тренінг у цілому таким чином, щоб створювана мікроекономічна система виконувала всі життєво-необхідні функції й мала закінчений вигляд. Для цього «будувати» підприємства треба таким чином, щоб продукція, що випускається одними підприємствами, була сировиною або комплектуючими й т.д., для інших підприємств. Весь процес обміну повинен відбуватися послідовно через певні процедури згідно встановлених фінансових правил по безготівковому розрахунку й розрахунках готівкою. Вітається й заохочується повна творчість студентів.

3. План проведення індивідуальної роботи

№ п/п	Види індивідуальної роботи	годин	Дата
1.	<i>Вступне заняття.</i> Міні-лекції, обговорення, самостійна робота.	2	
2.	<i>Складання обґрунтування.</i> Міні-лекція, самостійна робота з маркетингових досліджень, що підтверджують правильність вибору, розробка стратегії майбутнього підприємства. Розробка протоколу про наміри.	2	
3.	<i>Складання Статуту.</i> Міні-лекція, обговорення. Самостійна робота	4	
4.	Самостійна робота над документами		
5.	<i>Складання карт технологічних процесів.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	4	
6.	<i>Складання адміністративно-управлінської структури підприємства.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	2	
7.	<i>Складання попереднього кошторису витрат необхідних для відкриття підприємства.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	4	
8.	<i>Складання Установчого договору.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	4	
9.	<i>Складання договорів оренди, майнового наймання, постачання, купівлі-продажу тощо.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота.	4	
10.	<i>Розробка форм організації й оплати праці.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота. • Складання штатного розкладу • Розробка коротких посадових інструкцій • Розрахунок фонду оплати праці на основі безтарифної системи оплати праці (за допомогою ранжирування робіт) • Висновок договорів про індивідуальну матеріальну відповідальність. • Розробка індивідуальних трудових контрактів • Висновок трудових контрактів	6	
11.	<i>Складання калькуляційних карт.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	2	
12.	<i>Ціноутворення на підприємстві.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	4	
13.	<i>Складання проекту виробничо-фінансового плану на заданий планований період.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота з наступних розділів виробничо-фінансового плану: • Обсяги реалізації продукції або послуг Праця й заробітна плата Основні виробничі фонди Обігові кошти Витрати на виробництво Доходи, прибуток, рентабельність. (Розрахунок робиться з урахуванням повернення вкладених коштів) Оподаткування підприємства Фінанси підприємства	4	
14.	Самостійна робота.	6	
15.	<i>Складання балансу.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	12	
16.	<i>Податковий облік і складання звітності.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	8	
17.	<i>Написання резюме.</i> Міні-лекція, обговорення, самостійна робота	2	
18.	<i>Підсумкове заняття.</i> Обговорення представлених ТЕО і їхня оцінка	4	

4. Методичне забезпечення індивідуальної роботи.

4.1. Зразки основних документів:

Типовий Статут
Типовий Установчий договір
Договору оренди, поставки, купівлі-продажу, майнового наймання тощо.
Типовий штатний розклад
Типовий договір про матеріальну відповідальність
Типова посадова інструкція
Типовий трудовий контракт

4.2. Калькуляційні карти

Розділи ПФП (таблиці в XL)

Баланс підприємства

Бухгалтерський облік у ЖО системі (таблиці в XL)

Податкові накладні, книги обліку покупок і продажів, касова книга.

Прибуткові й видаткові ордери, рахунки, накопичувальні відомості)

Податковий облік (таблиці в XL)

Нормативні документи, що регулюють правову й фінансову діяльність підприємств із різними формами власності.

Необхідно відзначити, що методичне забезпечення може бути представлене у вигляді комп'ютерної програми, розробленої на базі версії «13-бухгалтерія» і «Бест-звіт професіонал».

На заключному етапі занять «підприємство» надає як звіт наступні документи:

- Резюме (мотивація стратегії)
- Статут підприємства
- Установчий договір
- Попередній кошторис витрат, необхідних для створення підприємства з доданими розрахунками по кожній статті
- Договір оренди нежитлових приміщень
- Карти технологічних процесів, схему адміністративно-управлінської структури
- Проект штатного розкладу
- Типовий трудовий контракт
- Калькуляційні карти
- Виробничо-фінансовий план на заданий планований період з розрахунком показників ефективності й строків окупності
- Бухгалтерський облік з урахуванням діяльності в планованому періоді
- Податковий облік з урахуванням діяльності в планованому періоді
- Бухгалтерську звітність за встановленою формою

Тренінг проводиться протягом 80 годин (4 години на день * 5 днів * 4 тижні).

Залік проводиться відповідно до розкладу вузу й припускає надання як звіту зміст підготовлених вищезазначених документів. Передбачається колективне обговорення надаваних звітів.

Позитивним моментом проведення індивідуальної роботи із запропонованого типу є можливість подальшого використання власних напрацювань студентів при написанні курсових робіт з дисциплін спеціалізації й профільної підготовки, а також при написанні дипломних робіт.

Висновки по даному дослідженню й перспективи подальших пошуків у даному напрямку

Індивідуальній роботі студентів по дисциплінах спеціалізації надається особлива роль - активізація професійного мислення. Цьому сприяє виконання студентами практичних завдань розрахунково-ситуаційного характеру, підготовка індивідуальних робіт з використанням комп'ютерного забезпечення, підготовка участі в колоквиумах. Набуття навичок індивідуальної й колективної роботи закладає базу практичних навичок з вирішення конкретних, а також загальних завдань і обов'язковому документальному оформленню звітності з виконаної роботи.

Варто пам'ятати й бути готовим до того, що належна організація й контроль індивідуальної роботи студентів супроводжується зростанням трудомісткості роботи викладача, підвищенням вимог до рівня його професіоналізму, наукового рівня.

Джерела та література

1. Євдокимова Н.М. Особливості науково-методичного забезпечення та організації самостійної роботи при підготовці фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів / Матеріали науково-методичної конференції „Система організації самостійної роботи студентів: досвід, проблеми”. – К.: КНЕУ, 2004. – С.8–12.
2. Рудакова И.Е. О новом качестве самостоятельной работы студентов //Вестн.Моск.ун-та. Сер.6. Экономика. – 2004.– №3. – С.136–148.
3. Папенев К.В., Соколова Е.И., Хубиев К.А. Научно-исследовательская работа экономического факультета МГУ им.М.В.Ломоносова в 2002г. //Вестн.Моск.ун-та. Сер.6. Экономика. – 2003. – №6. – С.76–99.